

BUDA-PESTA

4 Aprile st. v.
16 Aprile st. n.

Va eși duminec'a.

Redact. : strad'a Kavas nr. 1.

Nr. 14.

ANULU XII.

1876.

Pretiułu pe unu anu 10 fl.

Pentru Romani'a 2 galbeni.

Popórele Daciei înainte de colonisarea romana.

V. Scythii.

(Urma'e.)

Dupa ce amu constatat, că *Tiarantulu* lui Herodot nu e, si nu pôte fi altu-ceva, decâtu riulu *Teleormanu*, care isvoresce din regiunea Carpatiloru meridionali d'a supra Pitesciloru, si se vérsa in Dunare intre Giurgiu si Turnu facia de riulu Jantra; prin acést'a e constatata si marginea Scythiei herodotiane de catra sud-vestu, adeca pe Dunare in susu pana la Teleormanu, éra de la isvórele acestuia: Carpatii meridionali (Montes Serorum-Surulu de la Fagarasiu, Montes Piceni-Bucecii) pana la sorgentii Ararului si Poratei (Siretulu si Prutulu), unde incepu Carpatii Bastarnici) si unde — dupa Herodotu — se marginescu Agathysii din Ardealu cu Neurii, d'a supra Dnistrului, adeca prin regiunea d'a supra Bucovinei de astadi.

Éta asiá dara o circumscripiune deplina a hotareloru Scythiei herodotiane. Ea s'a estinsu spre sudu-vestu peste Moldova si Romani'a mare de astadi pana in regiunea Teleormanului.

Oltulu, care a pusu de multe ori stavila incursiuniloru barbare, nu a fosta scythicu nici odata.

Cu tóta positivitaea constatata, că Scy-

thia lui Herodotu s'a estinsu si preste Besarabia, Moldov'a si Romani'a mare pana la Teleormanu, de parte este de noi, d'a admite, că Scythii insii-si au locuitu vre-odata peste aceste tienuturi. Imperiulu loru a fostu estinsu si peste siesurile Daciei orientale, dara ei insi-si — Scythii — nici de cum. Alte popóre, de si dependente de dominatiunea Scythica, dara de origine genitica cu totulu straina, au locuitu pe acolo.

Herodotu ne spune curatu si limpede, că Scythii domni, si Scythii nomadi erau asiediati intre Donu si Dnipru ¹⁾, éra de la Dnipru spre occidente urmau Scythii agricultori ²⁾, intre cari se enumera Calipidii, Alazonii s. a. Déca acum consideràm, că Scythii, au fostu unu poporu cu preferintia nomadu si migrante ³⁾, ei nu au potutu sè se ocupe cu agricultur'a, ci cá tóte popórele nomade calcandu tiér'a vre-unui poporu, pe acest'a supunendu-lu, l'au insarcinatu cu cultivarea pamentului mai de parte, pe langa darea unei parti a productelorlu la cuceritorii : trebue sè ne impacàm cu consecinti'a, că Scythii agricultori au fostu vechii locuitori adeca cimerii celtici.

¹⁾ Her. IV 56.

²⁾ Her. IV 18 si 52.

³⁾ Her. IV 2.

In acésta supositiune ne intaresce nu numai esperienti'a istorica, cà popórele agricultore navalite si supuse de altu poporu incurSIONATORIU, mai bine au preferitu de a se supune acestuia, decâtu a-si parasí vetrele, gradinele si agrii cultivati. Asiá Gothii, Hunii, Avarii, Magyarii, Tatarii, etc. au supusu popórele dacice, dara locuitorii agricultori nu au emigratu. Anglii au ocupatu Britania, Francii Galia, Longobardii, Italia etc. si cá ocupatori au introdusu aristocrati'a feudala, de a carei consecintie Europ'a nici pana in diu'a de astadi nu a scapatu de totu; dara ei n'au esterminatú poporatiunea vechia ci numai o a adus'o la conditiunea iobagiei.

Poporatiunea supusa a luatú numirea politica a natiunii domnitóre, dar in lupt'a pentru esistenti'a sa genetica — a resistatu multu contopirii in natiunea dominanta; si avemú exemple unde de multe-ori mai curendu acést'a s'a contopitu in elementulu geneticu a natiunii supuse, déca cea supusa a fostu redicata la unu gradu mai mare de cultura precum: Longobardii in elementulu italu, Vestu-gothii in celu ispanu, Francii in celu galo-latinu etc.

Aflandu asiá dara noi la Herodotu langa Scythii basilei si nomadi estinsi pana la Dnipro, indata dupa ce trecemu acést'a, spre occidente, popóre agricultore, precum Calipidi, Alazoni, apoi pe Gelonii cei estinsi de la Budini din regiunea Domnului pana la Neurii vecini cu Agathysii, cu datine, ocupatinni si cultu cu totulu deosebitu de Secythi, — si luandu in considerare, cà Herodotu dupa traditiunile grece, imparte ⁴⁾ popórele de preste Istru in trei grupe principale precum: *Scythii* (sarmatici), *Gelonii* (comero-celtici) si *Agathysii* (thracici), totu mai tare ne intarimu in convingere, cà pe timpulu lui Herodotu Scythia incependu de la Dnipro spre sudu-vestu pana in Dunare, Teleormanu si Carpati, a fostu impoporata de vechile popóre cimero-celtice, devenite sub dominatiunea Scythica; si cà de ce se departá terenulu de la Dnipro mai multu spre Teleormanu, de aceea elementulu scythicu erá mai sporadicu si dominatiunea loru mai precaria.

Consecintiele acestei situatiuni politico-genetice a Scythiei in regiunea Dunarei inferióre pana la Carpati le aflámu in sensulu supositiunii nóstre pe deplinu desvoltate si marcate prin espositiunea geografica a lui Strabo cu cincí secli mai tardtu.

⁴⁾ Her. IV 8—10.

Strabo ⁵⁾ afla in nordulu Europei incependu de la Rinu pana la Elba si de la muntii hircinici ⁶⁾ pana in Oceanu (Nord-See) elementele germane. Aceste se estindeau si peste muntii hircinici in regiunea Dunarei superióre sub numirea speciala de *Svevi* (svabi), *Marcomani*, si *Quadi*, cari ajungu pana la marginea Getiloru.

Germanii — dice Strabo mai departe — se estindu si peste Elba sub nume de *Hermundi* si *Longobardi* etc. Dar despre regiunea nordu-ostu spre Oceanu, incependu de la Elba pana spre marea Caspica, Strabo se vaiera, cà nu are cunoscintie sigure; pentru cà nici elu nici alti scriitori, nu au amblatu pe acolo. Au de inse, cà pe acolo s'aru aflá mai antáiu Bastarnii apoi Sarmatii nomadi; spre Istru popórele getice, cari trecéndu din Thracia s'au estinsu pana in regiunea riului Tyras, si de acea o parte din ei se si numescu Tyri-geti.

Va sè dica Strabo identifica deja pe Scythii cu Sarmatii, punendu intre Boristene si Tanais (Dnipro si Donu) mai antáiu pe Sarmatii *Jazygi*, apoi pe Sarmatii *Roxolani*, éra intre Dnipro si Dnistru Sarmatii agricultori. ⁷⁾

Ce popóre se afla d'a supra Sarmatiloru spre nordu, adeca pe acolo, pe unde Herodotu enumera pe Budinii, Melanchlenii, Androphagii si Neurii, Strabo nu are cunoscintia. Inse de desubtulu Sarmatiloru spre sud-vestu si a nume intre *Germani* si *Sarmati* adeca intre Vistula si Tyras afla pe popórele Bastarnice, dintre cari, cei ce se estindu pe d'a supra Carpatiloru pana la Sarmati, adeca prin Galitia, Podolia si Bucovina se chiama *Bastarnii* proprie d'isi sub impartiti in *Atmoni* si *Siloni*, éra cei dintre Sarmati se numescu cu acestia *Roxolani*; in fine cei ce se estindu intre Carpati si Istru pana unde se vé sa acést'a in marea négra, va sè dica, prin Moldavia si Romania mare de astadi, se numescu *Peucini*, de la insula Peuce.

Strabo e la indoiéla, cà ce soiu de ómeni sunt Bastarnii, concedandu verosimilitatea originii germane, cu cari au óre-care asemenare, altu-cum elu admite, cà dupa ce si Getii tracici trecéndu Istru s'au estinsu pana la riulu Ty-

⁵⁾ Strabo VIII cap. IV pag. 289—313 edit. lui Casaubonu.

⁶⁾ Sub muntii hirci nici se intielegeau muntii ce léga Alpii de Carpati, incependu de la Schwarzwald pana in Boemia, se taia Europa in regiunea nordica si sudica.

⁷⁾ Strabo VII 3 cap. 7.

ras, si cu ei, mai incóce spre Istru, Besii tracici, (despre cari vomu vorbí mai pe largu, candu vomu tratá despre popórele tracice, si estinderea loru pana in *Bess-arabia* de astadi), aici in giurulu gureloru Istrului si Dnistrului s'au amestecatu tare cele trei ginti principale, adeca soiurile *Sarmatice*, *Bastarnice* si *Getice*.

Inse dupa ce noi amu aretatu mai susu, cá Scythii lui Herodotu nu s'au estinsu peste Dnistru, ci de acolo pana la Teleormanu, si pana in Carpati pana pe timpulu trecerii Getiloru din Thracia n'au pututu fi alte popóre decátu cele celtice, despre o parte, éra despre alta dupa ce intre alti scriítori contimporani, si Liviu⁸⁾ spune destulu de apriatu, cá Bastarnii sunt de origine celtica si au áceea-si limba cu Scordiscii galici; noi trebue sè revenimu din nou la conclusiunea combinatiunii nóstre, cá de si imperiulu Scythiei herodotiane se estindea pana la Teleormanu, poporatiunea Scythiei de la Dnistru pana in Carpati si pana in Dunarea inferióre pana la ocuparea acestui terenu prin Getii thracici, nu a fostu alt'a, decátu cea primitiva celto-cimerica; — si cutezámu a sustiené, cá Alazonii, Calipidii si Gelonii lui Herodotu, in care numiri se concentrau elementele celtice supuse Scythiloru nu au fostu altii, decátu Bastarnii si Peucinii lui Strabo.

Ptolomeu, care a scrisu (125 dupa Cr.) cu unu seclu mai tardiu de Strabo, adeca pe timpulu candu Dacia erá deja cucerita prin Romani, si care estinde acum Sarmatia de la Donu pana la Vistula, si de la Oceauulu nordicu pana in Carpati, Tyras, si pontulu Euxinu, amintesce de Peucini si Bastarni cá locuitori d'a supra Daciei, si invecinati spre nordu cu Chunii, Budinii, Navarii (Neurii?), Jagelonii (Gelonii din Galitia — de la Gallu) etc. spre ostu cu Jazygii si Roxolanii, spre sudu de catra Dacia cu Tyrangetii si Tagrii, apoi spre vestu cu Carpianii si Jazygii Metanasti, cari dintre popórele sarmatice deja trecusera Carpatii intre Tisa si Dunare.

Candu vomu tractá in capitlulu specialu pentru Dacia, revenindu éra la Ptolomeu, vomu aflá, cá elu mai afla elemente celtice prin Dacia chiar si dupa colonisarea romana.

Dar mai nainte de a intrá in Dacia mai avemu de a esaminá si pe popórele *thracice*, cari au avutu cea mai mare iniriurintia a supra impoporării Daciei inainte de colonisarea romana.

⁸⁾ Livius XL 57 si XLIV 26, 27.

Aici vrendu a incheiá capitlulu nostru despre Scythia, din datele si combinatiunile pana aci espuse, putemu trage urmatórele conclusiuni finale:

Dupa ce amu vediatu, cá intre Scythii lui Herodotu, si Sarmatii lui Strabo si ai lui Ptolomeu, se sustine o continuitate istorico-geografica, ce sta in concatenatiune ulterióra cu slavii din evulu mediu, ce cuprindu pana in diu'a de astadi tóte tinuturile sarmatice de la Volga si Ural pana la Vistula si Carpati; trebue sè venimu la convingere, cá Scytho-Sarmatii lui Herodotu, Strabo si Ptolomeu nu au fostu alt'a, decátu popórele letto-slavice in diferitele loru dialecte, ce s'au pastratu pana in diu'a de astadi.

Amu observatu inse totu de odata si aceea, cá scytho-sarmatii calcandu si estindindu-se cu incetulu peste remasítele celto-cimerice de la Boristene peste Tyras spre Carpati, partea cea mai mare din ele, mai cu séma pe cea mai de catra nordu, o au inghitit'o in elementulu seu celu sarmato-slavicu; éra partea meridionala a acelu remasítie celtice o vomu vedé contopindu-se mai antáiu in elementele traco-dacice, apoi in cele romane. Numai prin urmarirea si sondarea continuativa a acestoru remasítie celtice, si a contopirii loru succesive dintr'o ginte intr'alta vomu puté esplicá si deslegá multe cestiuni istorice, cari pana in diu'a de astadi inca au remasu obiectu de cérta, precum: numirile cele vechi geografice, romanisarea asiá grabnica a Daciei si a unei parti insemnate din Sarmatia sudvesta; aparinti'a Pecineiloru, — Uziloru si Comaniloru din seclulu IX—XII, cari dupa atestele istoriciloru bizantini de pe atunci au avutu aceea-si limba si acele-si datine cu Vlachi, tocmai pe urmele celto-sarmatice a le Peuciniloru Ptolomeiani, etc. Causele slavizării Thraciei si a Iliriei cadu in istori'a evului mediu.

* * *

Dar — dle Redactoru! eu me pré intindu cu plapom'a, si dta o patiesci cu mine cá sobolulu candu a datu ariciuluí quartiru in locu inti'a cea strimta a „Familiei“ sale. Apoi érn'a cu serile cele lungi, cari dau locu pacientiei pentru cetirea ataroru materie seci si uscate, cum e tractatulu de susu, a trecutulu, si cu intrarea primaverii publiculu cetitoriu alu dtale, mai alesu damele, voru fi asteptandu cu totu dreptulu, cá in locu de maracinii si spinii din miristea istoriei antice, sè i se mai presenteze

buchete mai multe din campulu celu in floriu alu primaverii presentului. De aceea : acum de ocamdata — póte cá pana se voru apropiá éra noptile cele lungi — vomu intrerumpe cu continuarea tractului nostru.

A revedere! *)

Ionu a lui Ionu de la Buceci.

Desgustulu.

Optu-spre-diece prima-veri
Inca nu am implinitu,
Dar de chinuri si dureri
Anim'a-mi s'a ofilitu.

Nu mai me simtu in fiantia
Sunt o umbra séu unu visu ;
Vedu cá crud'a suferintia
Simtiulu animei mi-a stinsu.

Nu mai e parola data,
Nu e sacru juramentu ;
Se rupe, se sterge 'ndata
Legamantulu celu mai santu.

Lumea pare pentru mine
Unu infernu, unu ce hidosu ;
Virtutea, faceri de bine,
N'au ací nici unu folosu.

Ilusiumi dulci, sperantia,
De care peptu-mi ardea,
Si care pe omu realtia
Chiar in sórtea cea mai grea,

Ele-au fostu odinióra
Templulu la care viniam,
Si ca la sant'a fecióra
P'altaru-i smirna ardeam.

Acum vedu, Illusiune!
Cátu ti-e sfirsítulu tristu :
Lumea o desiertatiune,
Ér omulu unu egoistu.

Maria Nicolescu.

Caletoria de pe pamentu in luna.

— Dupa JULES VERNE. —

(Urmare.)

Inse esistinti'a unui Mihaiu Ardan nu se putea contestá ; elu erá unu omu bine cunoscutu in Francia si in departare, de dupa intreprinderile sale cutediatórie si escentrice. Numai in privinti'a aceea mai putea sè fia o indoiéla óre-care, déca nu cumva cine-va altulu si-a permis glum'a, cá in numele lui

*) Avemu de a indreptá pe pag. 135 col. 1-a rendulu 33 *Carpis* in locu de *Caspis*, si rend. 36 *Pirone* in locu de *Pirone*. Apoi pag. 146 c. I. rend 42 : *séu sè-lu fure* in locu de : séu fure.

Mihaiu Ardan sè pacalésca clubulu si America? Publiculu erá fórte curiosu sè afle adevurulu. Barbicane, in intielesulu celu mai strinsu alu cuventului fu assediatu cu o multime de intrebári, la cari inse dinsulu nu putea respunde.

In sfirsitu elu fu silitu a face intrebare pe cale telegrafica la Liverpool : déca esiste vaporulu Atlanta? plecatu-a acuma? si vine óre cu elu unu omu numitu Mihaiu Ardan?

Respunsulu, ce i l'a adusu firulu telegraficu, la tóte trei punctele a fostu positivu. Vaporulu Atlanta la 2 oct. a plecatu din Liverpool, merge de-a dreptulu in Tampa-Town, unde are sè sosésca intre 18—20, si pe elu se affa unu francesu, carele in cartea caletoriloru a scrisu numele : „Mihaiu Ardan.“

Barbicane a consideratu tóta propunerea lui cá pe o nebunía. Cu tóte aceste a dispusu la fabricantii Breadwill et Comp. (unde erá comandatu glontiulu,) cá versarea pana la dispositiuni ulterióre sè se suspendeze.

La 20 oct., diminéti'a la nóue óre, de castra canalulu de Bahama, se ivi unu fumu grossu. Semnalulu sosirii unui vaporu. Unu publicu inensu se aduná in portulu de la Tampa-Town.

Atlanta sosi. Inca nici nu putú sè-si arunce ancor'a, candu de pe malu mii de voci strigara intrebandu :

— Aice e Mihaiu Ardan?

— Aice sum, — respunse in tonu liniscitu unu barbatu cam de patru-dieci de ani, tare, vênjosu, bine facutu si totusi mladiosu, brunetu la fatia, cu espressiune semnificativa, cu privire cedenciá vointia resoluta si minte agera. Dinsulu, radiemandu-se usioru de grathi'a acoperisiului, priviá cu placere suridietória multimea care undulá inaintea lui pe malu.

Unu strigatu cutrieratoriu de „hurrah!“ intimpiná respunsulu lui. Totu publiculu fu cuprinsu de o insufletire frenetica la vederea acestui intreprindietoriu indresnetiu, care nu voiesce mai putinu decátu sè caletorésca in luna in interiorulu unui glontiu de tunu.

Barbicane abiá lu-putú eliberá din multimea publicului, care se imbulziá spre elu. Si lu-conduse de bratiu in locuinti'a sa.

Ei facura pe scurtu cunoscintia si numai decátu intrara in meritulu lucrului :

— Este seriósá depesi'a dtale?

— De siguru.

— Ai vointia resoluta a caletóri in luna?

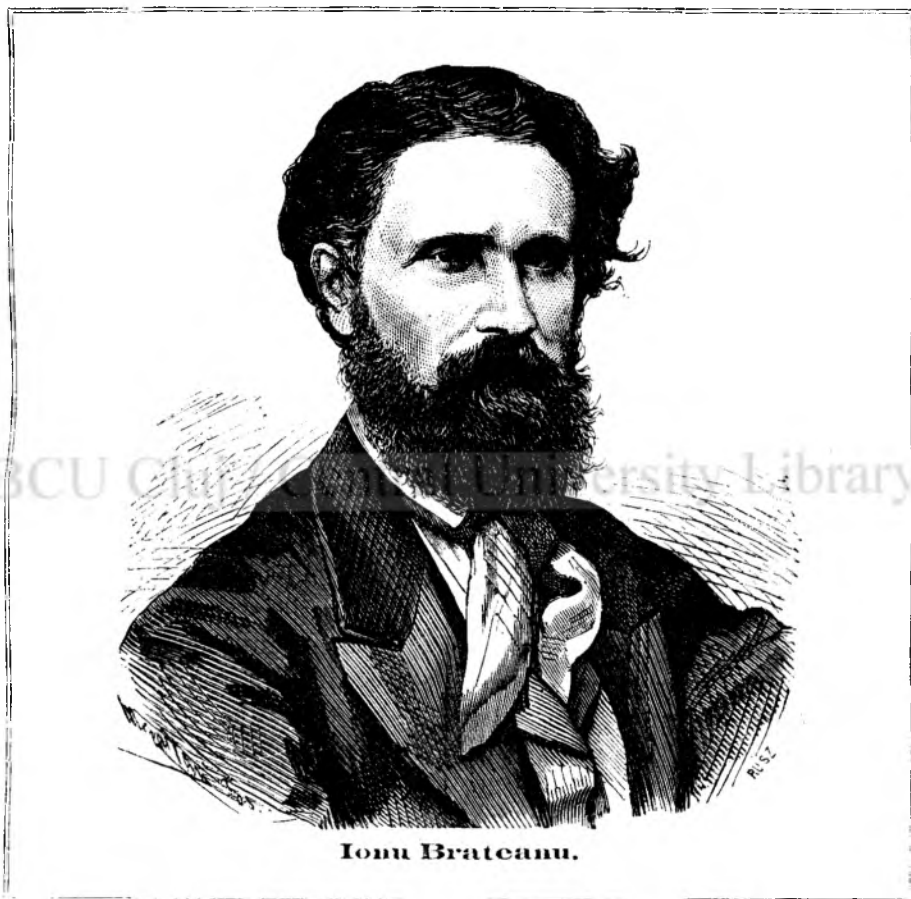
— Ne stramutabila.

— Dar cumpenitu-ai tóte?
 — Este óre aice trebuintia de meditare?
 Eu am ocasiune sè facu o escursiune in luna, si vreu sè me folosescu de ea.
 — Dar totusi —
 — Scíi ce, domnule presiedinte, nu-mi place sè vorbescu multe si fara cause, cu atátu mai putinu sè povestescu ceva si de dóue ori. Scíu, cà inca o suta de mii de ómeni vreu sè-mi faca tóte acele întrebàri, observatiuni si obiectiuni, pe cari voiesci a mi le impartesi, si cà toti astépta respunsu la ele. Dar a le repeti de o suta de mii de ori ar fi o poveste cam

In alta di in diori de deminétia se improvisara niste corturi gigantice. Incependu de deminétia unu publicu nenumeratu undulá pe tóte stradele, încátu ti-para, cà esti la Londra, si nu intr'o peninsula abiá locuita de ómeni.

Inse nici nu din peninsula se adunà acestu publicu mare. Intrég'a America contribui la acestu contingentu. Cá unu roi de albine vinira ómenii din tóte partile. Trei sute de mii se adunara, pentru cà sè védia si sè asculte pe Mihaiu Ardan.

Se 'ntielege, cà din acésta massa colossa-

lunga pentru mine. Sè nu vorbimu dar acuma despre ele; conchiama câtu mai curendu o mare adunare poporala, si eu sum gata a vini acolo spre a desvóltá parerile mele si a respunde la tóte indoielile si obiectiunile. Apoi sè nu se mai faca nici o vorba despre tóta tréb'a!

Lui Barbicane i placù acestu respunsu; precum si intregu omulu. Colegii lui asemenea, ori câtu de curiosi erau sè scía detaiurile, se invoira. Adunarea poporala se publicà. Publiculu se aflá inca in piatia si primi cu cea mai mare bucuria acésta insciintiare.

la, abiá a trei'a parte vedit si audi ceva; alte tertialitate putea sè védia, dar nu audi nimica; ér in fine a trei'a nici nu audi, nici nu vedit nimica. Cu tóte aceste inse toti asteptau cu aceea-si paciintia cele ce se voru intemplá.

La trei óre aparù Ardan, condusu de bratiu de o parte de presiedintele Barbicane, ér de alt'a de fericitulu I. T. Maston. In societatea lui se aflau membrii mai de frunte ai clubului. Ei ocupara locu pe estrad'a separata, de unde puteau sè védia totu publiculu.

Dupa incetarea strigatelor de „hurrah“

si „cheer“ interessantul strainu incepù sè vorbésca.

Spaciulu nu ni permite a traduce tóta cuventarea lui, deci vomu dá numai unu scurtu resumatu din aceea.

Mai nainte de tóte, voindu sè respunda la obiectiunea cea mai importanta, cà adeca intreprenderea lui e de o indresnéla nebuna si desperata cu deseversire: observà, cà iutiél'a glontiului va fi multu mai mica decâtu a pamentului, in calea sa in giurulu sórelui, nu va fi nici ametitória, nici periculósá; cu atátu mai vêtosu, cà in goliciunea sa va duce cu sine si propriulu seu aeru. Descrise calea diferiteloru planete, producéndu date positive despre iutiél'a loru. Descoperi parerea sa, cà precum inainte de o suta de ani ómeniloru de atunce li parù grozava ide'a de-a navigá in giurulu pamentului, ma inca si acel'a facea testamentu, care plecá la o cale mai lunga pe pamentu, ceea ce acuma se face fara multa grigia si usioru: asiá va vini odata timpulu, candu caletorí'a de pe pamentu in luna va fi unu ce de tóte dílele, voru comunicá si acolo trenuri regulate, cá acuma intre New-York si Boston. Elu apoi si descrie acelu trenu, dupa intipuirea sa. Si a nume acel'a avea sè se compuna astu-felu: de glontiu, care va jucá rolulu unui locomotivu, se va legá unu síru intregu de altele, tóte desierte, si întocmite astu-felu, cá in ele caletorii sè póta siedé comodu. Departare nu mai existe! Nu pe pamentu: prin puterea aburului, a electricitátii si apesarea aerului. Nu in spaci, indata-ce vomu fi capabili a desvoltá atát'a putere, care e destula pentru contrabalantiarea atragerii punctului centralu alu pamentului.

Intréga vorbirea lui fu o disertatiune, plina de cele mai profunde cunoscintie astronomice si fisico-naturale. Elu stórse admirarea nu numai a publicului, ci si a ómeniloru de specialitate.

Urmara intrebàrile adressate lui si obiectiunile. Antáiu presedintele Barbicane intrebà, cà ce gândesce, are óre lun'a locuitori?

Respunsulu lui se estinse nu numai a supra lunei, dar in generalu a supra planetelor, si sunà astu-felu: Déca ele peste totu sunt capabile de poporatiune, apoi atunce ori au avutu, ori au, ori voru avé locuitori.

Si candu unii lu-facura atentu, cà locuitorii planetelor, déca aceia vreu sè traiésca acolo, trebue sè fía de totu altu-felu construíti pentru viétia, decâtu locuitorii de pe pamentu, càci de exemplu locuitoriulu de pe

pamentu in Mercur séu Venus ar arde, in Saturnu séu in Uranus ar inghiatiá: respunse cu iscusintia, cà in acele unu póte sè existe mai multa caldura mai legata, ér in aceste mai multa caldura disolvata, ceea ce póte sè egaleze diferintiele cauzate prin apropiarea séu departarea sórelui; cà pe pamentu vedemu destule esemple, cumca cu cecondituni deosebite tráiesce cutare animalu, d. e. canele si insu-si omulu; si cà in sfirsitu si aice sunt esemple spre a demustrà, cà ceea ce pentru pesce e vivificatoriu, aceea pentru alte animale e unu elementu omoritoriu, ap'a scl.

Aceste dispute interesante, de si mai multu numai teoretice, se terminara pré departe de adeverat'a cauza a meetingului, care avea sè fía o convorbire a supra possibilitátii séu impossibilitátii de a caletorí in luna, si ascultarea parerii si a planuriloru lui Ardan in asta privintia; candu din primele sire ale publicului resunà o voce ascutita si neamicabila.

Acesta erá unu omu naltu, secu, care purtá ochilari si barba mare.

— Tóte aceste, — dise elu, nu sunt decâtu niste vorbe si suposituni góle, cari nu sè tinu de lucru. Esinti'a este aceea, cà planulu dtale e nebunu si fara minte. Dta vei sè caletoresci in luna. Presupunendu, cà vei sosi acolo; dar cum te vei rentórce?

— Nu me voi rentórce, — respunse Ardan cu indresnéla; voi remané acolo.

La acésta vorba indresnétia publiculu erupse in entusiasmu. Intrerumpetoriulu asteptandu alinarea aceluia, dise:

— In luna omu pamenteanu nici unu minutu nu póte sè remana. Acolo nu este nici aeru, nici apa.

In adeveru partea mai mare a invetiatiiloru e de acésta parere, spriginindu-si deductiunea cu argumente puternice. Stelele cari disparu in giurulu lunei, pana la momentulu din urma si-sustínu lucórea, ceea ce dovedesce lips'a totala a atmosferei. Déca in luna ar fi apa si aeru, aru trebú sè fía si nori, si acele s'aru puté vedé cu telescopurile nóstre.

Ardan cunoscea fórte bine aceste teoríi. Inse si pentru elu mai remasera câte-va autoritáti sciintifice, la cari sè putù provocá spre a demustrá contrariulu. Câte-va aparintie aretara tara esistinti'a unei atmosfere in luna; de esemplu, la patrarele de luna capetele córnoloru lunei aréta unu felu de rotundime si nu sunt despartite asiá acutu de partile intunecóse.

(Va urmá.)

Patur nichiu Prepelitia.

— Novela. —

(Fine.)

Ghitia Prepelitia nu lasà multu timpu sè tréca si inca in diu'a aceea sè puse la mésa spre a scrie fiului seu, in care epistola i si iertà tóte pecatele „cu voia si fara de voia, cu sciintia si cu nesciintia.“ Ghitia erá mai cá pe la finea epistolei sale, candu de-odata intrà mam'a Cipilita infuriata in casa.

Sermanulu Ghitia se sparià de totu :

— Ce este?!

— Of! cucóne, de-ai sci ce-va?...

— Ce! cum?“

— Of, of, of, mare anaftima si amaru pe capulu nostru!

— Ce este femeia, nebunitu-ai?

— Of, dómne! mi-a istorisitu matusi'a Terfelita, cà cuconasiulu matale voiesce sè se însóre, si scii cu cine? — Of! pecatele mele — — —!

— Cu cine! — Baetulu ista me omóra.

— Scii cu cine? — Cu fét'a unui croitoriu!

— Care croitoriu?

— Nu-i sciu numele.

— Ei lasa, ti-am fostu iertatu fiule, si aceea ce-am scrisu odata nu stergu; dar tine-te baiéte, candu vei citi sirsitul scrisórei: Baiéte, baiéte, ti-am fostu iertatu tóte pecatele tale: Pecatulu teu celu mai mare nu ti-lu potu iertá. Tu ai promisut aicea unei fete de croitoriu, cà intorcandu-te inapoi, vei luá-o de socia. Ferésca-te ceriulu sè faci acestu pasu, sè scii cà nu te mai cunosc de fiu.

* * *

Trebile in orasiu mergu mersulu loru ordinaru. In contuarulu dlui Têraibrâu siedu actuarii si lucréza mereu la socotelele loru. Dnulu Prepelitia vine regulatu la optu óre si sè duce dupa datina la dóue óre. Dar astadi trebue sè fia o cauza extraordinara, fiindu cà lu-vedemu esindu din biurou pe la dóue-spre-diece óre.

Diminéti'a adusesse purtatorulu de epistole o corespondentia pentru dnulu Prepelitia. Actuarii o primira si o pusera pe més'a dlui Prepelitia, fara a se interesá multu de dins'a.

Timpulu biuroului sosi si éta si dnulu Prepelitia sbóra la tréb'a! Elu si-tintise de la usia ochii pe epistol'a, ce se affá pe mésa.

Fara a sè desbracá de surtucu, cum i erá obiceiulu, sè pune iute la mésa si citește epistol'a; apoi sè pune la condice si lucréza pana la amedia-di. Cum batú orariulu biuroului dóue-spre-diece, — desbraca Ghitia curandu surtuculu, imbraca pe celalaltu, ié pulari'a si fuge câtu póte a casa; dar sè mirà, cum potu ómenii sè se uite la dinsulu si se rida.

De abiá dupa vre-o jumetate de óra vede elu ce-a facutu. Diminéti'a a uitatu sè desbrace surtuculu celu bunu, si la amedia-di l'a desbracatu si-a imbracatu pe celu reu si astfelu esise cu surtuculu celu ruptu pe strada; bort'a cea mai mare a surtucului in manec'a stanga se vedea de departe.

Ddiu inse e bunu si se indurà si de dinsulu. Trecéndu prin strad'a domnésca vede spre bucuri'a lui de departe o tabla, pe care steteau cuvintéle:

Hilarion Tusmanda.
Croitoriu din Bucuresci.

Mai multu in galopu o rupse Ghitia la fuga. In putine momente ajunse la croitoriu. Betranulu Tusmanda nu putú sè rida destulu, vedendu halulu in care se affá Ghitia; lu-rugà deci sè cuprinda putinu locu si chiamà apoi pe Elvira.

— Elviro, ai bunetatea, si du pe domnulu acest'a in salonasiulu nostru!

Elvira rugà pe strainu sè-i urmeze.

Salonasiulu in care fu elu dusu, erá mobilatu cu o eleganta simpla, inse fôrte alésa si placuta; paretii erau decorati cu felu de felu de tablouri si fotografii. Ghitia privià decoratiunile salonului cu luare aminte. Inaintea unei fotografii statú elu inlemnitu si o privià din tóte partile, càci erá portretulu fiului seu. — Elvira, care si-facea tréba intr'unu coltiu cu nisce nemicuri, observà nedumerirea lui Ghitia.

Cunosci dta póte fotografi'a acésta, domnule?

— Ba, d-sióra, ea nu-mi este cunoscuta, — dişe Ghitia facéndu-se rosiu, cà a mintitu.

— Adu-ti numai a minte, trebue s'ó cunosci, càci chipulu ce represinta este cunoscutu in acestu orasiu.

— Nu-mi potu aduce a minte sè fi vediutu candu-va acésta persóna.

— Dar eu ve spunu, dle: trebue sè-lu cunosceti!... Eu voiú ajutá memori'a dtale... Numele seu incepe cu P. si finesce cu a... inca nu sciti?

— Nu!

— Asiá? Mare minume! — Elu a locuitu mai 'nainte in strad'a armenésca langa biseric'a episcopiei, nu departe de primaria... Inca nu ve aduceti a minte?

— Totu nu!

— Ciudatu lucru! Pos'a sa e fôrte bine ghicita... Ei, sè-ti spunu dar numele seu... e Prepelitia; elu este unu tineru fôrte bunu. Parintele seu ocupa unu postu fôrte rentabilu in contuarulu dlui Têraibrâu si precum audu, sè fia unu omu fôrte onestu, inse fatia cu fiulu seu e fôrte — crudu.

— Asiaaa? — respunse Ghitia intr'unu tonu suprinsu.

— Asiá, dnulu meu! Candu erá mai tineru iubíá pe fiulu fôrte multu, in timpulu din urma inse a luatú o baba betrana in casa, care a sciutu sè-si câs-cige tóta increderea sa, si face cu betranulu ce voiesce.

— Asiáaa? — intrebà betranulu.

— Asiá domnule! si scii Dta, cà acolo unde se baga o clóntia betrana, nu mai sporesce nimica. Si-apoi candu ai sci, câtu de multu iubesce elu pe tata-seu, si cum e de bunu.

— Asiaaa? — intrebà Ghitia, si mirarea sa crescea din momentu in momentu.

— Da, domnulu meu, ve asigurezu! Ah! ce omu bunu e Paturnichiuulu meu!

Copil'a erá frumósá cá unu ingeru istorisindu in nevinovati'a sa tainele inimei sale unui strainu, ce erá Ghitia pentru dins'a. Dar cà perduse tóta sfiéla, si erá atâtu de cuprinsa de reamintirea iubitului seu, încátu uità tóte consideratiunile si se bucurà, cà a afflatu pe cine-va cu care putea vorbi despre idealulu seu. Fetisiór'a devenise rosia, si manutiele sale sburau necontentitu prin aeru, cá argumente visibile ale istorisirii sale.

Ea urmà inainte:

— Da, am sè ve mai spunu inca ceva. Sciti ce mi-a disu la pornirea sa?

— Potu sè-mi gândescu; de siguru: „La vedere in curendu!“

— Ba nu, n'ati ghicitu. Elu a disu: „Tu ori nime“, si sciti inca ceva? Paturnichiu mi-a scrisu eri. Sè ve spunu?

— Spune, spune, copil'a mea! — dise Ghitia cu caldura, căci inim'a sa se simtiea robita de naivitatea si nevinovati'a copilei.

— Apoi sè ve spunu? Paturnichiu mi-a scrisu, că diu'a onomastica a parintelui seu, pica de astadi intr'o luna, pentru diu'a aceea voiesce elu sè-i scrie o epistola frumòsa si sè-lu felicitiedie. Paturnichiu mi-a promis, că eu insa-mi voi duce acea scrisòre parintelui seu, si de aceea va scrie elu că adausu la acea scrisòre: „Persòn'a, care ti-a adusu aceste randuri, si care totodata cu mine te felicita din tóta anima, e — mirés'a mea.“

— Asiá voiesce elu sè facea? — intrebà uimitu Ghitia.

— Tocmai asiá, si eu am gânditu, că dupa ce-a fi cititu epistol'a, sè dicu . . . ba nu, mai bine tacu.

— CREDU, — incepù Ghitia, — că tu vei tacé, inse betranulu Prepelitia va dice ceva, căci elu e unu omu fòrte aspru si reu, precum audu; elu de siguru va dice: „Du-te copila! Baetulu sè me lese in buna pace; face ce vré, mie nu-mi pasa!“

— De va vorbí elu asiá, — dise copil'a si o rosiétia purpuria acoperi fetisiór'a sa blanda, — atunci voi intielege a vorbí si eu: „Dta dle, am sè-i dicu, dta nu vei voi sè fii risipitoriulu norocului nostru, si voi plange si voi esi superata.“

Cu aceste cuvinte deschise ea usi'a si voi se iésa.

— Stai copila! in cotro voiesci sè pleci? — dise Prepelitia si prinse man'a ei.

— Bine-mi pare, bine-mi pare, — rise copil'a, pare mi-se că tocmai asiá va face si Prepelitia, precum ai facutu dta acuma.

— Asiá va face, — dise Ghitia ridiendu. — Asiá va face; elu va dice: remai draga copila, si fii fiic'a mea iubita!

Dicéndu aceste cuvinte, elu imbratisiá pe Elvira, si din ochii sei curgeau dóue picaturi gròse de lacrima.

— Ce faci dle? ce ai? esti bolnavu?

— Ah! nu, nu, eu numai m'am fostu gânditu in situatiunea dlui Prepelitia.

Acum intrà dnulu Tusmanda in casa cu surtuculu, pe care l'a fostu cãrpiu asiá de minunatu, că nu se putù cunoște unde erá bort'a.

Ghitia, imbracandu-lu iute, i salutà si pasi din casa.

A dóu'a dí primì Paturnichiu de la tatalu seu o scrisòre lunga si lata, in care i scrie, sè vie érași a casa; tóte mijlocile i stau la dispositiune spre a deschide o prevalia.

Nu trecura cincì díle si disparutulu Paturnichiu sosì din Ploesci.

In díarele orasiului citimu dóue anuciuri.

Unulu:

„Intorsu din Francia in patria, salutu pe toti cunoscutii si amicii mei. Totodata mi-iau libertatea a-i invitá că pentru vítoriu sè cumpere tóte marfurile coloniale in preval'a firmei:

„Paturnichiu Prepelitia.“ Strad'a domnésca, in realitátile dlui privatieru Hilarionu Tusmauda.“

Ér altulu:

„Dlu Hilarionu Tusmanda si-da onórea a invitá pe toti amicii si cunoscutii sei la cununia fiiceii sale

Elvira

cu comerciantele, dnulu Paturnichiu Prepelitia, care se va celebrá dupa legile cununiei civile in primari'a orasiului in diu'a de 25 decemvre st. n. Séra se va dá unu balu in localitátile dlui Ghitia Prepelitia.“

E. d'Albon.

R A N E L E N A T I U N I I .

— Romanu, de IOSIFU VULCANU. —

Tomulu II.

Treptele prepastiei.

I.

Visu si realitate.

Epistol'a facù lui Stefanu cea mai mare suprinde, si inca dupla. Antâiu, pentru că elu nu sciea nimica de compromisiunea Aurerei, cu atâtu mai putinu putea dara sè gândesca la mórtea ei; si a dóu'a, pentru că elu din loculu alegerii asteptá de totu alta insciintiare, care adeca sè-i fi spusu, că séu elu séu Albinescu a fostu alesu. Inse éta epistol'a lui Aureliu, in locu de acésta alternativa, vini sè-lu surprinda, că nici elu nici Albinescu nu s'a alesu, ci alu treile, despre care nici n'a visatu, de a carui candidare nici vorba nu s'a facutu!

Mórtea grabnica si silnica a Aurerei i facù o impresiunea durerósa. Dar nu simti nici o remuscare. Consciinti'a lui erá liniscita. Erá de acea convingere, că nu elu a causatu-o. Versà o lacrima pentru ea. Éta totu. Apoi nu sè mai ocupá de ea. O uitá de totu. Nu e mirare, căci nu o mai iubiá. Mórtea ei i erá desinteressanta, că si a ori carei femei, pentru care nu simte nici o simpathia.

Inse insciintiarea cealalta din epistol'a lui Aureliu i causá o emotiune mai adanca. Si-aduse a minte, că dinsulu numai pentru unu visu de ambitiune si-a renegatu totu trecutulu. Si éta acestu visu a si disparutu, si in loculu lui a vinitu realitatea dura! Ilusiunile s'au stinsu, elu s'a desteptatu, si vede că este amagitu.

Da, amagitu! Amicii lui candu s'au despartitu de elu, spre a merge la loculu alegerii, toti s'au dusu cu promisiunea de a-lu alege, — si éta, accia l'au insielatu! Nici nu l'au insciintiatu, că impregiurările s'au schimbatu si nu mai potu sè-lu aléga; nici nu l'au rugatu sè repasiésca; ci — delaturandu-lu de totu — alesera pe altulu, pe br. Hectoru Bércz-falvy.

Pe candu elu asteptá, că deputatiunea sè vina a-lu duce in triumfu la loculu de alegere, — pe candu elu studiá cuventarea ce avea sè „improvizeze“ alegatoriloru, — si pe candu anim'a-i palpitá mai ferbinte la intipuirea acelui momentu frumòsu, in care dinsulu portatu pe umere, va fi intimpinatu cu esclamatii entusiastice: tocmai atunce primì scierea, care i anuciá, că elu a caditu, că n'a primitu nici unu votu, si că de dinsulu nici vorba n'a fostu.

Sarbeda desamagire, amara realitate, — dupa unu visu asiá de frumòsu!

Mórtea Aurorei nu-lu preocupà multu timpu, o si uità de totu; inse perderea ilusiuniloru sale, des-amagirea lui lu-fach sè supòrte niste mominte de cea mai grea durere.

In suprinderea lui elu nu scià ce sè gândeasca: este óre elu in adevèru inielatu sèu dóra numai forti'a impregiuràriloru neprevèdute a silitu pe amicii sei a nu-si tiné cuventulu datu?

Cu ce placere ar fi primitu elu vr'o insciintiare in acèsta privintia. Dar insedaru remase a casa, asteptandu pana tardiu sosirea cutarui amicu, care sè-i póta dá deslucirea ceruta. Usi'a lui, pe care in dilele trecute asià de multi amici se peróndara, acuma nu se deschise de felu. — Nici unu amicu nu vini.

Ne mai putendu sè astepte a casa, se imbracă si merse iute la casina, sperandu, cà acolo va puté sè afle ceva mai specialu despre decursulu a-legerii.

Erà tardiu si pe strade nu mai amblá nimene. Elu mergea singuru, in societatea gânduriloru sale cari i turmentau sufletulu.

De odata diari in departare o grupa de ómeni, cari viniau din directiunea contraria. Elu se bucurà, cà dóra intre ei va gasi si unu cunoscutu; deci si-duplecà pasii.

Inse apropiandu-se mai tare de ei, observà, cà aceia sunt niste tineri cunoscuti. Tinerii, cari dóra tocmai viniau din cutare cafenea si se dueau catra casa, conversau cu tonu innaltu romanese chiar despre evenimentulu celu mare alu dilei, adeca despre caderea lui Albinescu in cerculu Pruneni.

In foculu conversatiunii loru dinsii nici nu bagara de sèma, cà cine-va vine pe strada tocmai fatia cu ei, si cu atátu mai putinu recunoscuro, cà acel'a e chiar Stefanu Zimbranu, — deci — totu apropiandu-se — continuara convorbirea loru, totu romanese, càci erau tineri romani.

— Dieu, fratiloru, — continuà unulu, — grele timpuri mai traimu! Pe di ce merge, se totu rarescu barbatii devotati causei natiunale. Coruptiunea a prinsu radecini adanci in inteliginti'a nóstra.

— Ne aflamu in o decadintia mare, — observà altulu.

— Adi mane nu va mai fi nime, care sè cuteze a pronucià in publicitate, cà dinsulu e Romanu! — dise alu treile.

— Nici nu va fi nici o mirare, — reflectà altulu, — pentru cà astu-felu de poporu orbu, care nu numai nu spriginesce pe barbatii cari lupta in interessulu lui, dar inca e capabilu a dá mana de ajutoriu contrariloru, cari voiescu a-lu sugrumá: nici nu merita, — cà unu omu de anima sè se mai espuna pentru elu.

— Nu condamnati poporulu, — observà altulu. Elu e nevinovatu. Slavia secoliloru intr'atát'a i-a intunecatu si slabitu mintea si curagiulu, încâtu acuma in primele mominte ale desteptàrii sale nici nu vede bine, nici nu are curagiu; ci ambla numai orbecandu si pipaindu. Poporulu, fratiloru, nu e reu, nu-i stricatu. Déca gresiesce, nu este vin'a lui, ci a unoru conducatori, corupti la anima, cari lu-esploatéza pentru scopurile loru mârsiave.

— Asià e, — continuà altulu, — gânditi voi dóra, cà Albinescu ar fi pututu sè cada la alegere, déca inteliginti'a romana, care la inceputu l'a candidat, si

care i-a datu cuventulu de onóre, nu l'ar fi parasitu misielesce, si n'ar fi amagitu si poporulu in taber'a contraria!?

— Da, da, — dise altulu, — cine au fostn cei mai aprigi contrari ai lui? Tocmai aceia, cari la inceputu i-au pusu candidatur'a: Cimbrudanu, Bumbescu, Gabilescu, Plopescu si altii! Acestia au lucratu mai tare in contra lui!

— Fia-care a fostu condusu numai de interessulu seu privatu, toti au fostu cumperati! — strigà éراسi unulu. Unuia i s'a datu bani, altii au primitu promissiuni, cà voru capetá posturi bune. Cu astu-felu de inteligintia apoi nu vei face politica démna de o natiune!

— Perirea ta din tine Israile! — esclamá unu glasu duiosu.

— Dieu multi poltroni se afla intre noi, — dise éراسi unu tineru.

— Multi! — repetira vr'o doi de odata.

— Inse intre toti celu mai ticalosu este Stefanu Zimbranu, — reluà éراسi unulu vorb'a. Elu e caus'a tuturor, autorulu caderii lui Albinescu, càci dinsulu a semenatu simburele discordiei intre Romani, primindu candidatur'a in niste conditiuni atátu de antinationale!

— Da, da, — aprobara mai multi.

— Si acestu omu mai cutéza a se numi Romanu! — continuà altulu. Omu de nimica ce este, care pentru unu favoru personalu, pentru unu prospectu de imbuibare propria, a pusu la vendiare caus'a natiunale.

— Dar s'a pacalitu amaru, nimerniculu, — dise altu tineru, — càci in locu de triumfu, a primitu rusine. Ortacii lui, carora s'a vendutu, l'au intrebuintiatu numai de unu instrumentu orbu, si candu au vediutu cà nu mai au trebuintia de elu, l'a datu la o parte, cum aruncamu lamâia dupa ce i-amu storsu suculu.

— Acuma ce va dice elu! — intrebà unulu. — Cum se va escusá? Déca are numai o schintea de consciintia, trebue sè simta o remuscure adanca.

— Consciintia! — respurse altulu. Dar are astu-felu de omu consciintia?! Celu ce si-a vendutu sufletulu si anim'a, nu mai póte sè simtiésca nici o remuscure.

— Inse celu putinu simte si elu vr'o rusine, vediundu-se atátu de uritu pacalitu din partea acelo-ra, carora li-a servitu cá instrumentu, — dise celu d'antâiu.

— Tu credi dara, cà dinsulu e pacalitu! Te in-sieli. Eu sum convinsu, cà schimbarea persónei la candidare s'a facutu cu invoirea lui. Altu-felu nici n'a pututu sè se intemple. Acést'a s'a combinatu din inceputu asià. Scopulu a fostu numai atát'a, cà prin candidarea unui Romanu, connationalii acestuia sè se sfasie mai siguru in dóue partide. Candu apoi spiritele Romaniloru aveau sè fia la culmea iritatiunii loru, candu impacarea urma sè devina cu neputintia: candidatulu romanu se putea delaturá fara nici unu pericolu, spre a se pune in loculu lui candidatulu magiaru. Abià s'a si facutu. Si Zimbranu, pentru acèsta delaturare in aparintia, de siguru va fi primitu o buna recompensa.

(Va urmá.)

S A E O N U

Calindarul septemanei.

Duminec'a Pascelor, Evang. Ioanu Cap. 1 st. 1—17.

Dumin.	4 16	(+) Inv. Dom. si Cuv. Par. Geor. de Malcu
Luni	5 17	(+) Inv. Dom. si M. Theodot si Agaton.
Marti	6 18	(+) Inv. Dom. si P. Eutichiu.
Mercuri	7 19	Cuv. P. Georgiu.
Joi	8 20	Par. Irodion (Nascerea M. S. Domnit.)
Vineri	9 21	(+) Isvoru Tamad. si Mart. Eupsichiu.
Samb.	10 22	Mart. Terentiu, Pompie.

Adelina Patti in Budapesta

Septeman'a cea mare a produsu in Budapesta unu — evenimentu mare. Ceea ce inainte cu septemani s'a anuntiatu cu multa ostentatiune, ceea ce a starnitu o adeverata revolutiune in toti „artistii“ si in toti amatorii de arte, s'a realizatu: celebr'a cantaretia Adelina Patti a vinitu si a cantatu.

Cine este Adelina Patti? O mare putere in lumea artilor; o cantaretia, de care n'a mai fostu; o artista, pentru care epitetulu de „europeana“ e pre putinu, caci dins'a e a lumii intregi; o aparintia fenomenala, — o fiintia, care deja de multu si-a castigatu titlulu de „diva.“

Cum canta Adelina Patti? Cine ar putea se descria acest'a? Penelulu devine neputinciosu fatia de acesta celebritate. Audiulu se simte incatusiatu. Anim'a e emotiunata de simtieminte subline, cari o porta prin sferele unei lumi ideale. O ascultamu, o admiramu, ne inchinamu, si depunemu cu pietate condeiulu la picioarele ei.

Unu criticu forte riguros din Viena, renumitul Hanslick a scrisu de-uua-di, ca artea Adelinei Patti nici nu se pote plati, nici a se — descrie.

Ea infatisieza o intrunire asi de norocosa a daruriloru naturei cu desvoltarea artistica, incatu aceea ne uimesce. Natur'a i-a datu o voce abundanta, sonora, puternica; melodiosa, dulce: era artea a perfectionatu acest'a intr'unu modu admirabilu si ne mai pomenitu.

Odata pare ca audimu sunetulu sonor alu unui clopotielu de argintu; de alta data ni incanta versulu unei filomele din cele mai escelente; apoi ni suna o siopta dulce de zefiru, care ingana florile; seu murmurulu misteriosu ale valuriloru unui riu, cari se spargu de stancile nemilose; ori fremetulu melancolicu alu frundiiloru din padurea cu copacii seculari; si susurulu fantasticu alu ventului de sera, care ni imbeta sufletulu cu taine dulci, cu incantaminte cersci...

Totu registrulu tonuriloru sale e curatu, sonor si perfectu, de la modulatiunile cele mai de josu pana la cele mai inalte. Acele minunate undulari, treceri din piano in forte, din andante in alegretto; acele incantatorie scale, staccate, pianissime; acele neasemenabile trille; multe de tote farmece musicale, cari compunu o collaratura ne mai ajunsa pan'acuma de nici o cantaretia: ni spunu, ca Adelina Patti e regina cantaretieloru.

Si ca impressiunea se fia completa, joculu ei escelentu emuleza cu artea-i de a canta.

De doue ori a cantatu dins'a in Budapesta, la 10 si 12 aprile. De si pretiurile erau ne mai pomenitu de scumpe aice, spaciosulu teatru poporalu a devinitu indesuitu de publicu. Totu ce Budapesta are renumitu, aristocrati de nascere si de finantie, nume bine cunoscute in vieta sociala seu artistico-literaria, a fostu represintatu la aceste seri.

In doue opere a cantatu ea, in „Luci'a de Lamermeer“ si in „Barbierulu de Sevilla.“ Si aceste doue opere, de si bine cunoscute de toti, au fostu adeverate serbatori pentru toti cei ce sunt capabili a intelege si a apretiu arta.

Asia ceva in Budapest'a nu s'a mai veditu!

Amu fi forte nedrepti, deca n'amu aminti si de ceialalti artisti, cu cari a debutatu Adelina Patti. Tenoristulu Nicolini si baritonulu Padilla sunt celebritati de primulu rang. In o alta trupa ei singuri aru fi in stare a storce admirarea tuturor; inse langa Patti ei sunt numai niste planete in giurulu sorelui.

Au inse si asia meritulu, ca classicitatea intregului numai prin participarea loru devine completa.

Memoria acestoru seri va remane nestersa in tote ane!

Josifu Vulcanu.

B o m b o n e.

Unu englezu ce venise in Paris pentru prim'a ora, intalnesce pe unu trecetoru pe bulevardu.

— Me ierta mossie, deca sunteti bunu... strada otelului meu?

— Cum se chiama otelulu dvostre? — intrebà trecetorulu.

— Oh! unu frumosu otelu... dar am uitatu numele stradei.

Trecetorulu era incurcatu; englezulu continuà cu indiferentia:

— O strada forte mare... pe care eu am descinsu!...

— E bine, — dise, — nu potu a ve spune numele stradei dupa indicatiunile ce-mi dati.

— A! refusat a me informà?

— Nu, nu refusu nici de cum dar nu potu ghici.

— A! nu sunteti completeni nici de cum...

— He! lasa-me in pace! — dise trecetorulu maniatu.

Figur'a englezului se lumina:

— Oh! vedi asia... strada pacii!

*

Intr'unu micu satu de pe tiermurile Rinului, o Alsaciana faci urmatorea marturisire:

— Parinte, am comisu unu mare pecatu.

— Se vedemu, fiica mea!

— Parinte, am luat in casatoria unu Prusianu din Francfort.

— E bine! fica, pentru penitentia, se ti-lu pastredi!

*

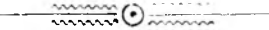
Domnulu X. unu artistu superatoru intra într'o di in biroulu unui diaru si incepù a rugá pe redactoru sè-i adreseze prin diaru câte-va laude.

Dupa câte-va minute dlu X. fu congediatu dicèndu-i-se, cà o asemenea cerere presinta multe dificultăti.

D. X. ese!

Dupa unu minutu inse, elu reapare si introducèndu capulu pe usia dise:

— Déca nu puteti sè diceti bine despre mine, binevoiti sè blamati pe camaradulu meu Y.? Acèsta mi-va face totu atât'a placere.

CE E NOU?

Christosu a inviatu! Cu aceste cuvinte se saluta adi toti Romanii. Cu aceste vorbe intimpinàm si noi pe cetitorii nostri, poftindu-li serbatori fericite!

— **Alegerile de senatori in Roman'ia** s'au incheiatu si a invinsu partid'a liberala nationala. Din incidentulu acest'a publicàm in nr. presinte portretulu dlui Ionu Brateanu, capulu acestei partide.

— **Dlu Petrino si dlu P. Carpu.** Amu inregistratu in nrulu trecutù, cà poetulu D. Petrino a declaratù in „Romanulu“, cà dsa nici nu a facutu nici nu face parte din societatea „Junimea“ din Iasi. Acuma trebue sè mai adaugemu totu dupa acelu diariu, cà indata dupa aparitiunea acelei declaratiuni, ministrulu de culte, dlu P. Carpu, membru alu numitei Societăti, a distuitu pe cale telegrafica pe dlu D. Petrino din functiunea de bibliotecariu.

Tisa a esundatu grozavu si face pagube cumplite pe totu teritoriulu unde curge. O multime de sate si mai multe orasie au ajunsu la sapa de lemn. In septeman'a trecuta a trebuitu sè se intrerumpa comunicatiunea pe calea ferata Tisaiana, lini'a Solnocu-Püspök-Ladány, càci ap'a esundà pana la departare de patru mile, peste statiunea Kis-Üj-Szállás, — ceea ce nu s'a mai intemplatù nici odata!

Unu actu generos. Dlu Basiliu Basiota, jude regescu in Odorheiulu secuiescu, voindu a eternisà memori'a repausatului seu fiu Emiliu Dionisiu, a facutu o fundatiune, din ale care interese sè se dea ajutore la studentii de gimnasiu seu scòle reale lipsiti de mijlòce. Spre acestu scopu a depusu la institutulu „Albina“ din Sibiiu, sum'a de 400 fl. spre fructificare, sub numirea: „fundatiunea studiosului de a V classa gimn. Emiliu Dionisiu Basiota Motiu Dembulu din Abrudu“; ér ingrigirea si administratiunea fundatiunii o-a concrediutu comitetului Asociatiunii transilvane.

Arderea cadavreloru. Unu cronicaru alu diarului „le Siècle“, vorbindu de arderea cadavreloru, sustine cà ea a esistatu si in anticitate, si ca dovèda citèza pe Pliniu, care in istori'a sa narèza, cà Romanii distrugeau prin ardere corpurile mortiloru, ale caroru familie n'aveau cu ce sè-i ingrope.

Arheologii. „Telegr.“ din Bucuresci povesteste urmatòri'a istoriòra: D. B. . . nnu numismaticu fòrte distinsu si care posede o mare colectiune de medalii, monede si ulcele, se aflà într'o di la o serata stralucita din strad'a P. . . Escelintele nostru numismaticu are pentru dantiu o aversiune, care pana atunci fusese neinvinsa. Care fu inse suprinderea celoru cari i

cunosceau acèsta aversiune, cându lu-vediuira invitandu in mai multe ronduri la polca si valsu o tinera veduva de altmintrelea incantatòria? Dejã lumea incepu sè prevèda o casatoria; càci cum se scie numismatulu e celibataru. Aceste dantiuri ne acceptata ale d-lui B. . . erã inse unu simplu omagiu facutu numismaticiei! Tiner'a femeia in cestiune avea la gātu unu colieu facutu din apròpe 50 medalii de o antichitate fòrte departata si de o origine necunoscuta. Ea iubiã cu nebunia dantiulu si nu putea stá in nemiscare candu cei-lalti jucau. Astu-felu d. B. . . aprinsu de acestu colieu si sperandu sè faca vre o noua descoperire, studiã dantiãndu aceste piese cari i lipseau colectiunei sale.

Literatura.

— **„Desceptarea“** e titlulu unui nou diariu politicu, literariu si comercialu, care a aparutu de curendu la Pitesci, unde pan'acuma n'a esitu nici unu organu de publicitate. In partea literaria a acestui diariu gasiramu si doue poesii frumòse de domniòra Maria Nicolescu din Pitesci, — precum ni spune totu acestu diariu, — eleva a Asilului Elena-Dòmna din Bucuresci, care si-a terminatu cu succes cursulu superioru din acelu institutu. Reproducemu cu placere un'a din aceste poesii in nr. presinte. „Desceptarea“ va aparé in tóta duminec'a.

— **„Stindardulu,“** éta titlulu unui nou diariu politicu, literariu, comercialu si sciintificu, care aparù in septeman'a trecuta la Bucuresci, promitiendu a esi in tóte dilele. Directorulu noului diariu e dlu Pantazi Ghica, redactorii dnii: Al. A. Macedonschi, Bonifaciu Florescu si George Falcoianu.

Dlu Pantazi Ghica va scòte la lumina de curendu unu „Dictionaru de dreptu.“ Publicarea acestui dictionaru a intardiatu pana acum din cause neatèrnatòrie de vointi'a autorului.

— **„Dsiòr'a Eufrosina C. Homoriceanu“** a scosu de sub tipariu la Bucuresci folositiòri'a si interessant'a scriere, intitulata: „Femei'a si educatiunea.“ Pretiulu 1 leu.

Dlu C. Ghiorgiu, professoru la scòl'a comerciala din Galati, a publicatu acolo urmatòri'a carte: „Notiuni de agricultura,“ pentru usulu scòleloru si alu vietii practice. Pretiulu 1 leu.

Din Craiòva amu primitu urmatòri'a carte: „Operile lui C. Corn. Tacitu“, tesa de licentia, sustinuta la facultatea de litere si filosofia din Bucuresci, la 27 febr. a. c. de Dem. I. Popilianu. Cartea e scrisa cu multa diligintia, dar ortograff'a e grozava.

O fòia folositiòria a aparut de curendu la Cahulu in Roman'ia. Titlulu ei este „Cultivatoriulu,“ se ocupa de agricultura si economiã, si va esi de trei ori in septeman. Redactorulu ei este Dlu dr. Luchi.

La Iasi in tipograff'a Buciumului Romanu a aparutu „Dictionarulu franceso-romanu“ de T. Codrescu, dimpreuna cu 2 dictionare mai mici: Locutiuni latine, si notiuni sciintifice. Totu acolo a aparutu „Uricariulu,“ volumulu VI, cu multe documinte istorice.

T e a t r u.

— **O noua comedìa originala.** In teatrulu celu mare din Bucuresci, la 27 martiu st. v. s'a jucatu pentru prim'a-òra pies'a „Paiatia seu advocatu?“ comedìa într'unu actu de dlu V. A. Urechia.

Dlu Fridericu Damé a scrisu o comedìa locala

in trei acte, intitulata : „Ghesieftarii“, care se va jucá in curendu in teatrulu celu mare din Bucuresci.

M u s i c a .

La Tábornszky si Parsch in Budapesta au aparutu de curendu urmatóriele piese : „Die Flöte“, marsiu dupa cantece poporale cunoscute, de A. Faulwetter, pretiulu 60 cr. ; „Die Lauterbacherin“, idila din Stiria, de Carolu Kafka, pretiulu 50 cr. ; „Ave Maria!“ de Stanislau Moniusko, transcrisu pentru pianu de Ant. Wrany, pretiulu 80 cr. ; „Am Platten-see“, valsu pe Filipu Fahrbach jun., pretiulu 80 cr.

Industria si comerciul.

Espositiunea din Paris nu se va tiné la 1879, ci la 1878. Guvernulu francesu a si numitu o comisiune, din senatori si deputati, care se face tóte pregaririle necesarie.

Strutiulu domesticu in Sudulu Africei. Candu ilustrulu caletoru Cook trecu la Cabulu de Bun'a-Sperantia pe la 1770 vediu, intre altele, struti domestici si cari serviau pentru calaria. De atunci si pana astadi locuitorii din acea parte a lumii au staruit pentru a face din struti o pasere domestica. Astadi mai toti strutii selbateci au disparutu si penele ce se póta provinu mai cu séma de la struti crescuti de catra cultivatori. D. Mosenthal a comunicatu de curandu Societáti de aclimatatiune din Paris cá la Cap agricultorii au turme intregi de struti. Unu D. Douglas, vedindu, cá se perdu multe óue, lasandu strutii se le clocéscá, a inventatu unu aparatu specialu de clocire care i-a datu rezultate multumitórie. Penele strutiloru se smulgu pana astadi intr'unu modu fórt brutalu, care face se suferé aceste paseri si provóca o bóla a aparatului respiratoriu. Se urmaresce acum scopulu de a se intrebuintia carnea strutiului pentru consumatiune.

F e l i u r i t e .

Vinulu rosiiu. Medicii recomanda persóneloru anemice intrebuintiarea vinului de Bordeaux si altoru vinuri rosii. Intre alte avantagie — dice „Rev. Sciint.“ — ce presinta vinurile rosii cercetárele cele mai consciincióse numera si ferulu ce continu asemeni vinuri. — Analisandu-se vinurile de Medoc s'a gasitu, cá cuprindu 18 centigrame de tartratu feros intr'unu litru, aceea ce reprezinta 63 miligrame de protoxid de feru. Sunt putine ape minerale cari se cuprinda ferulu in asiá proportiune. Astu-felu renumitele ape de la Spa nu cuprindu totu aceea-si cata-time de feru; numai isvorulu principele de Condé cuprinde 121 miligrame de protoxid de feru. Celelalte, dupa incredintiarea dlui L. Perier, cuprindu mai pucinu feru. Astu-felu dar pucine isvóre de ape feruginóse continu feru in catatime egala cu a vinului de Medoc.

Mülleril. Statistic'a e nesatiósa. Ea si-a intinsu atentiunea si a supra Mülleriloru. Unu statisticu a calculatu, cá in statele germane existu 3,560,528 de individi cu numele Müller. In Germani'a totu alu 73-le omu se chiama Müller. Acuma unu altu statisticu, care precum se vede n'are altu lucru, se ocupa cu statistic'a numelui Meier. Se crede, cá intre nemti

sunt si mai multi, cari se numescu Meier, decâtu cei cu numele Müller.

Suvenirea mortiloru.

Alessandru Radu, studentu absolutu si voluntariu la regimentulu nr. 50 in Alba-Iulia, dupa o bóla grea de 11 zile a repausatu in spitalulu militarulu de acolo, la 29 martiu, in etate de 21 ani.

Emiliu S. Margineanu, teologu de Blasiu, fiulu dlui Ioanu Margineanu jude r. la tribunalulu din Bistritia, a repausatu la 7 aprile in etate de 21 ani.

Georgiu de Popa, c. r. maioru in pensiune, a muritu in V. Recea, Fagarasiu, la 25 martiu, in etate de 82 ani.

Ioachim Dalanu, proprietariu in Chisfalau, Transilvania, a incetatu din viétia la 17 martiu, in etate de 58 ani.

Ghicitura de semne

de Ioanu S. Punteanu.

* * u e = * i a ş : e ? u l u Δ e □ a , e
 Δ u □ a , a ? e a † = u = □ i ş a * * u
 * * u e = * i * * i e ? † u l u , e ' s * * e † □ e = * * e
 l a , ? e † a ş Δ u * * e a † i ş × o , a * * u
 , a , i i ş , o ş * * ? a * * a * * o ? u , u Δ e
 = u — e † i ş * * i , e † e a u i ş — ? a ş * * u
 Δ u □ ' o l u □ * * a = a ş : e ? o = e
 a † e a = a . i a = e a — ? a ş * * u .

. a ? o ş = i .

Post'a Redactiunii.

Dlul V. R. R. in Bistritia. Vomu reservá-o pe atunce, pe candu — dupa cuprinsulu ei — va fi ocazionali. Alt'a si pan'atunce amu puté publicá.

Dlul G. T. in Zelau. L'amu cetitu si in septeman'a viitória vei primí respunsulu nostru.

Dloru S. si **B.** in Bistritia. Inca n'amu avutu timpu se cetimu voluminosulu romanu cu ni-ati tramisu. Fiti dar cu paciintia !

Dlul M. C. in Alba-Iulia. Se incepe in nrulu viitóriu. Aseptámu si de cele ce amu cerutu inca asta-tómna.

Nr. 4 alu „Siedietórei“ a aparutu la 1 aprile, cuprindendu si unu adausu extra pentru Pasci. Éta cuprinsulu acestui numeru : Christosu a inviatu ! poesia ; Finulu sfantului Petru, traditiune ; Némulu romanescu, poesia istorica ; O datina peatósa si uriciósa a poporului romanu, de doftorulu Georgitia ; Éca num' asiá, poesia de Ionu Tripa ; Óue rosii pentru Pasci, de Ionu Croitoru ; Versuri pentru baiatiéi : Ursulu, Rindunica si Scolarulu bunu ; Inventiaturile lui Mosiu-Martinu pentru economi ; Hodoroscu si Troscu, Heptu si Basiu, dialoguri ; Ce e nou in tiéra si in lume ? Calindarululu lunei. — Rogámu pe cetitorii nostri a recomandá acésta fíia poporului. Pe unu anu intregu consta numai 1 fl. Esemplare complete se afla din inceputulu anului.

Proprietariu, redactoru respundietoriu si editoriu : IOSIFU VULCANU.

Cu tipariulu lui Alessandru Kocsi in Pest'a. 1876. Calea tierei nr. 39.